

Béres Evelin Erzsébet

A MOBILAPPLIKÁCIÓ ÉS AMI MÖGÖTTE VAN – AZ APPLIKÁCIÓKHOZ KAPCSOLÓDÓ SZELLEMITULAJDON-JOGOK I. RÉSZ^{*}

“Picasso had a saying – ‘good artists copy; great artists steal’ – and we have always been shameless about stealing great ideas”¹

Steve Jobs

1. BEVEZETÉS

Ki gondolta volna, hogy a mára már széles körben elterjedt okostelefonok elődje, az IBM Simon Personal Communicator 1994 augusztusában vált elérhetővé a nagyközönség számára?² Az érintőképernyős készülék az első olyan eszköz volt, ami vegyítette a mobiltelefon és a PDA³ funkcióit, azaz nemcsak beépített alkalmazásokkal rendelkezett, mint a számológép vagy notepad, hanem harmadik felek alkalmazásainak letöltésére is lehetőséget nyújtott. Az eszköz sajnos tisztavirág-életűnek bizonyult,⁴ azonban mégis az első okostelefonként hivatkozhatunk rá – egyértelműen megelőzte korát, a vesztét is talán pont ez okozta. „*Időről időre, azonban jön egy forradalmi termék, ami mindent megváltoztat*”,⁵ és meg is változtatott: ez volt az iPhone. A készülék bemutatását követő évben⁶ elstartolt az App Store, ami robbanásszerű növekedést hozott az alkalmazásfejlesztés területén, később utat nyitva a külső fejlesztők számára, hogy a platformon elérhetővé tegyék applikációikat. Az App Store hul-

^{*} A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala felsőfokú iparjogvédelmi tanfolyamán folytatott tanulmányok keretében készített szakdolgozat szerkesztett változata.

¹ Steve Jobs 1996-os elhíresült mondata. L.: <https://www.cnet.com/news/what-steve-jobs-really-meant-when-he-said-good-artists-copy-great-artists-steal/> (2021. április 24.).

² L.: <https://www.bbc.com/news/technology-28802053> (2021. április 24.).

³ Personal Digital Assistant rövidítése.

⁴ Simon lived fast and died young írta a Time, ugyanis mindössze hat hónapig volt piacon a termék, körülbelül 50 ezer darabot adtak el belőle, ára pedig kb. 900 USD körül mozgott, szerződéses konstrukciótól függően. L.: <https://time.com/3137005/first-smartphone-ibm-simon/> (2021. augusztus 13.).

⁵ „Every once in a while, a revolutionary product comes along that changes everything” Steve Jobs beszédében hangzott el, a Macworldben 2007. január 9-én. L.: <https://www.businessinsider.com/watch-steve-jobs-unveiled-first-iphone-10-years-ago-legendary-keynote-speech-macworld-2017-1#every-once-in-a-while-a-revolutionary-product-comes-along-that-changes-everything-the-executive-said-apples-been-very-fortunate-its-been-able-to-introduce-a-few-of-these-into-the-world-2> (2021. április 24.).

⁶ 2007. január 9-én Steve Jobs, az Apple Inc. vezérigazgatója bemutatta az iPhone-t, ami 2007. június 29-én vált a nagyközönség számára is elérhetővé, 2007 novemberére pedig már 1,4 millió darabot adtak el, ára memóriától függően 500-600 USD között mozgott. L.: <https://www.history.com/this-day-in-history/steve-jobs-debuts-the-iphone> (2021. április 24.).

lámait más tartalomszolgáltatók is meglovagolták,⁷ mára pedig a mobiltelefonos applikációk, alkalmazások piaca gigantikus fejlődésen ment keresztül: a leggyorsabban növekvő és leginkább jövedelmező iparágak egyikévé vált. Az elérhető applikációk számát tekintve 2020 negyedik negyedévében a Google Play platformon mintegy 3,14 millió,⁸ míg az App Store-on mintegy 2,09 millió alkalmazás volt elérhető,⁹ havi átlagban pedig több ezer új alkalmazás jelenik meg.¹⁰

A kiélezett versenyben az igazi sikerhez nem elég pusztán egy jó ötlet, hanem tudatos szellemi tulajdon-jogi (IP) stratégiára is szükség van az applikáció versenyképességének megőrzése és a versenytársaktól való megóvása érdekében. Az applikációfejlesztők és az applikációk jogosultjai számára így nem elhanyagolható, hogy alkalmazásaikhoz kapcsolódó szellemi termékeiket megfelelő jogi védelemben részesítsék – többek között az IP eszközrendszerével. Az applikációk igen sokrétűek, az azokon fennálló IP-jogok és a védelmüket szolgáló szellemi tulajdon-védelmi eszközök is sokfélék lehetnek, melyek létezhetnek egymás mellett és egymást kiegészítve is. Az, hogy egy adott applikációhoz milyen oltalmi formák kapcsolódhatnak, nagyban függ magától az applikációtól, annak specifikációjától. A tényleges IP-stratégiát így minden esetben az alkalmazás egyedi igényeihez szükséges igazítani. A jelen írás célja annak áttekintése, hogy a mobiltelefonos applikációkhoz milyen IP-jogi oltalom kapcsolódhat, és az applikációk milyen szellemi tulajdon-védelmi eszközökkel védelmezhetők, fókuszálva elsődlegesen a hazai és európai uniós szabályozási környezetre, gyakorlatra, nem megelégedkezve a nemzetközi kitekintésről sem.

2. A MOBILTELEFONOS APPLIKÁCIÓK TÉRNYERÉSE

Steve Jobs „*The Future Isn't What It Used To Be*” című 1983-as beszédében már a mai alkalmazásáruházak működési alapelveit vizionálta, azokat rádióállomásokhoz hasonlítva; kifejtette, hogy a szoftverek esetében is olyan platformra van szükség, ami lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy betekintést nyerjenek a letölteni kívánt tartalomba a vásárlást megelőzően, mint ahogy teszik azt a rádióállomások a zeneszámokkal.¹¹ Steve Jobs víziója mintegy huszonöt évvel később az internetalapú applikációk és alkalmazásáruházak

⁷ A Google Play, korábbi nevén Android Market 2008-ban indult. L.: <https://www.androidauthority.com/android-market-google-play-history-754989/> és <https://www.bloomberg.com/news/articles/2009-02-12/android-market-to-debut-paid-app> (2021. április 24.).

⁸ A platformokon elérhető mobilapplikációk pontos száma eltéréseket mutathat.

⁹ L.: <https://www.statista.com/statistics/276623/number-of-apps-available-in-leading-app-stores/> (2021. április 24.).

¹⁰ L.: <https://www.statista.com/statistics/1020964/apple-app-store-app-releases-worldwide/> (2021. április 24.).

¹¹ „Well we'll give you 30 seconds of this program for free, or we'll give you 5 screenshots, or we'll let you play with it for a day. And if you want to buy it, just type in your VISA number and you got it. I don't know how we're going to do it, but we need a radio station.” Steve Jobs beszéde, 1983. L.: <https://www.engadget.com/2013-11-14-in-rare-1983-speech-steve-jobs-alluded-to-the-ipad-siri-the-a.html> (2021. április 24.).

megjelenésével valósággá vált. A mobiltelefonos applikációk, alkalmazások leegyszerűsítve a mobiltelefonunkon futó programok, kezdetben csak számológép, ébresztőóra, aztán a 2000-es években már internetalapú applikációk formájában.¹² A mobilapplikációk igen sokfélék lehetnek mind a mögöttük álló technológia, mind pedig az alkalmazási területük szempontjából. Talán pont ez az oka annak, hogy a szektor csúcsebességgel képes fejlődni, hiszen szinte minden egyes vállalkozás megtalálhatja az erőforrásainak megfelelő fejlesztési módszert, valamint azt a területet, ahová be szeretne törni.

Alapvetően natív, web és hibrid applikációkat különböztethetünk meg. A natív applikációk lényegében egyetlen specifikus platformra vagy egyetlen mobilkészlet operációs rendszeréhez készültek, melyek között nincs átjárhatóság – tehát egy Androidra fejlesztett alkalmazás nem futtatható Windows vagy iOS környezetben. A natív applikációk előnye a felhasználói élmény optimalizálása, valamint a gyorsabb és megbízhatóbb működés.¹³ Mivel a natív alkalmazások közvetlenül csatlakoznak az eszköz hardveréhez, számos eszköz-funkcióval való jobb együttműködést is lehetővé tesznek. A natív alkalmazások hátránya azonban pont abban rejlik, hogy amennyiben más platformra is elérhetővé szeretnék tenni azokat, akkor a fejlesztési erőfeszítéseket is többszörözni szükséges, ez pedig a fejlesztési költségek növekedésével jár. A webapplikációk a natív alkalmazásokkal szemben bármilyen mobilkészleten vagy operációs rendszeren működnek, mivel azok lényegében az eszközön található böngészőn keresztül érhetők el. Nem önálló alkalmazások a tekintetben, hogy valójában a célzott webhelyre irányítják a felhasználókat, tehát ha „telepítünk” egy webalkalmazást, az lényegében könyvjelzővel látja el az oldal URL-jét a készülékünkön.¹⁴ A webalkalmazások előnye, hogy átjárhatóságot tesznek lehetővé a platformok között, ezáltal megspórolható az adaptációs költség; hátránya, hogy ki vannak téve a böngészők közötti különbségeknek, illetve a webapplikációk főszabály szerint nem tölthetők le az alkalmazás-áruházakból. Ezen a ponton érdemes említést tenni a progresszív webalkalmazásokról, melyek olyan webalkalmazások, amik natív mobilalkalmazás látszatát keltik, de inkább tekinthetők egy felokosított weboldalnak, többletfunkciókkal.¹⁵ Előnyük, hogy az alkalmazás-áruházakból letölthetők, bár alapvetően webalkalmazások.¹⁶ A natív és webes applikációk előnyeit és persze hátrányait is kombinálják a hibrid alkalmazások, melyek ugyanúgy

¹² Md. Rashedul Islam, Md. Rofiqul Islam, Tohidul Arafin Mazumber: Mobile Application and Its Global Impact, International Journal of Engineering & Technology IJET-IJENS, 10. évf. 6. sz., 2010, p. 104–107, L.: https://www.researchgate.net/publication/308022297_Mobile_application_and_its_global_impact (2021. április 24.).

¹³ L.: <https://clevertap.com/blog/types-of-mobile-apps/> (2021. április 24.).

¹⁴ L.: <https://sagaratechnology.medium.com/mobile-apps-vs-web-apps-which-is-the-better-option-868106c88730> (2021. április 24.).

¹⁵ L.: <https://clevertap.com/blog/progressive-web-apps/> (2021. április 24.).

¹⁶ Ez kétségtelenül lépéselőnyt jelent, ugyanis több statisztika is kimutatta, hogy a felhasználók közel fele valamelyik alkalmazás-áruházon keresztül talál rá az applikációkra, és onnan is tölti le őket. A progresszív alkalmazások közzétehetőek az alkalmazás-áruházakban: iOS App Store, Google Play vagy Windows Store.

telepíthetők az eszközre, mint a natív applikációk, azonban a webböngészőn keresztül vagy a felhőben futnak – ezzel pedig a webalkalmazásokhoz hasonlóan átjárhatóságot biztosítanak a platformok között, ezáltal optimalizálhatók a fejlesztési költségek; ilyen például a Facebook, valamint a legtöbb tartalomszolgáltató applikáció is.

Az elmúlt években az applikációk területére is betört a kiterjesztett valóság (AR) és a virtuális valóság (VR) alkalmazása, hatalmas népszerűsége szert téve. Az AR-alapú Pokémon Go 2016-ban óriási sikert aratott, míg például 2019-ben a Google Maps bővült AR-funkcióval. A mesterséges intelligencia térhódításával pedig már egyre több applikáció alkalmaz AI-alapú technológiákat, így a My Starbucks Barista,¹⁷ ami virtuális asszisztensékként veszi fel rendelésünket hangfelismerés alapján, de gyakoriak az AI-alapú chatbotok is, melyek sok esetben szinte automatikussá teszik az applikáción belüli ügyintéztést.

Az alkalmazási területük vagy céljuk szerint a mobilalkalmazások számtalan kategóriába sorolhatók, az alkalmazási terület szerinti kategorizálás pedig nemcsak a végfelhasználók szempontjából, hanem a fejlesztők szempontjából is fontos, hiszen mind az App Store, mind a Google Play megköveteli a platformokon elérhetővé tett alkalmazások kategorizálását. Az App Store például az applikációk 27 kategóriáját különbözteti meg.¹⁸ Anélkül, hogy elvesznénk az applikációkategoriók útvesztőjében, leginkább a nagyobb csoportokat érdemes megkülönböztetni: játékok, edukációs célú applikációk, életmód vagy lifestyle, közösségi média vagy hatékonyságnövelő applikációk. A játékok vezető szerepet töltenek be az applikációk között, és messze a legnagyobb részét képviselik az alkalmazásletöltéseknek, bevételi részesedésük 2019-ben több mint 40%-os volt.¹⁹ A játékok néha hihetetlen sikereket érnek el, az Angry Birds mobiltelefonos játék egy világszerte elismert szórakoztató márkává és popkultúraikonná fejlődött.²⁰ A medical vagy egészségügyi alkalmazások is egyre inkább népszerűek, ebbe a kategóriába tartoznak „az életmód- és egészségtámogató applikációk, orvostechikai eszközökhöz vagy érzékelőkhöz kapcsolódó applikációk, továbbá a személyre szabott tanácsadást nyújtó rendszerek, gyógyszerbevételi figyelmeztetők, valamint a vezeték nélküli telemedicina is.”²¹

¹⁷ L.: <https://techcrunch.com/2017/01/30/starbucks-unveils-a-virtual-assistant-that-takes-your-order-via-messaging-or-voice/> (2021. április 24.).

¹⁸ L.: <https://developer.apple.com/app-store/categories/> (2021. április 24.).

¹⁹ L.: <https://www.statista.com/statistics/269024/distribution-of-the-worldwide-mobile-app-revenue-by-category/> (2021. április 24.).

²⁰ Kaj Hed: The Secrets of Our Success: the Angry Birds story. Digital Minds for new Europe. L.: <https://www.giplatform.org/sites/default/files/The%20Secrets%20of%20Our%20Success%20-%20the%20Angry%20Birds%20story.pdf> (2021. augusztus 13.).

²¹ Az Európai Bizottság zöld könyve a mobil egészségügyről („m-egészségügyről), CELEX: 52014DC0219, 2014. április 10. L.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0219&from=HU> (2021. április 24.).

Az alkalmazások szerepe ma már egyáltalán nem elhanyagolható, mivel az alkalmazáson belüli vásárlások és hirdetések révén az applikációk piaca dollár százmilliárdokat hozó piac.²² A fejlesztők elemi érdeke tehát applikációik tudatos jogi védelemben részesítése, ezért már a kezdetektől érdemes az applikációhoz kapcsolódó szellemi alkotások védelmére időt és energiát fordítani, még ha ez elsőre nem is tűnik egyszerű feladatnak. Általános igazsággként elmondható ugyanakkor, hogy a szellemitulajdon-jogok tudatos kezelése szinte minden esetben kifizetődő.

3. IP-JOGOK ÉS JOGVÉDELMI ESZKÖZÖK AZ APPLIKÁCIÓK SZOLGÁLATÁBAN

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy a szellemitulajdon-jogok milyen megoldásokat kínálhatnak az alkalmazások védelmére? Mivel a mobilapplikációk többretegű termékek, az azokon fennálló, azokhoz kapcsolódó IP-jogi oltalom is többféle lehet.²³ A lehetséges oltalmi formákat vizsgálva elkerülhetetlen az applikációk egyes lényegi összetevőinek elemzése. Ezek az elemek, melyek az egyes oltalmak tárgyai lehetnek, nagyban meghatározzák az alkalmazható, illetve alkalmazandó jogi megoldásokat és a fennálló oltalmak körét és típusát. Mindemellett az adott jogterület applikációk szempontjából lényeges szabályainak áttekintése is szükségszerű annak megértéséhez, hogy az applikációk esetében a szellemitulajdon-jogok miként segíthetnek az applikációk és azok egyes elemeinek jogi védelmében.

A mobiltelefonos alkalmazás gerince az alkalmazás mögött álló szoftver, mely némileg különbözik az asztali számítógépekhez fejlesztett szoftverektől, hiszen az okostelefonok operációs rendszerei is eltérőek.²⁴ Szerzői jogi szempontból viszont ennek az eltérésnek nincs lényegi relevanciája, hiszen a számítógépes szoftverekhez hasonlóan az applikáció szoftveres környezete is állhat szerzői jogi oltalom alatt. A szoftverekkel kapcsolatban gyakran felmerülő kérdés a szoftverek szabadalmaztathatósága, erre vonatkozóan nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy az sem kizárt, amennyiben az oltalmat nem kizárólag eme minőségükben igénylik rájuk. A mobiltelefonunkon futó applikációknak továbbá képesnek kell lenniük arra is, hogy a szoftverrel való interakciót lehetővé tegyék a felhasználó számára, ez pedig a grafikus felhasználói interfész, azaz GUI révén valósul meg. A grafikus felhasználói felület a felhasználó és a számítógép közti kommunikációt szöveges parancsok és üzenetek helyett részben vagy teljesen grafikus elemek segítségével teszi lehetővé.²⁵ Ilyen grafikus elemek lehetnek például a szerkesztőablakok, eszköztárak, ikonok vagy menügom-

²² A mobilalkalmazásokból származó bevételek 2018-ban globálisan meghaladták a 365 milliárd USD összeget, az előrejelzések szerint pedig 2023-ra a bevételek elérhetik akár a 935 milliárd USD összeget. L.: <https://www.statista.com/statistics/269025/worldwide-mobile-app-revenue-forecast/> (2021. április 24.).

²³ Dr Noam Shemtov: Intellectual Property and Mobile Applications. WIPO, 2018. január, p. 7. L.: https://www.wipo.int/export/sites/www/ip-development/en/agenda/pdf/ip_and_mobile_applications_study.pdf (2021. április 24.).

²⁴ A legfontosabb mobil operációs rendszerek az iOS, az Android és a Windows.

²⁵ L.: <https://pcfforum.hu/szotar/grafikus+fel%C3%BClet> (2021. április 24.).

bok. A GUI jogszabályi definícióját tekintve az Európai Parlament és Tanács számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelvének (10) preambulumbekzdése (továbbiakban: szoftverirányelv) adhat iránymutatást, amelynek alapján a grafikus felhasználói interfész a program szoftver- és hardverelemek közötti összekapcsolódást biztosító része, egyfajta „csatlakozási felület”. A GUI kapcsán elsődlegesen azt a kérdést érdemes tisztázni, hogy az részesülhet-e a számítógépi programoknak járó szerzői jogi védelemben. A kérdés megválaszolásához az Európai Unió Bíróságának e körben született döntései nyújthatnak segítséget. Ezen döntésekben a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a GUI nem tekinthető a szoftver kifejezési formájának, következésképpen a szoftverekre irányadó szerzői jogi védelem nem vonatkozik rá.²⁶ Mivel tehát a GUI nem részesülhet a szoftverekre vonatkozó szerzői jogi oltalomban, így azt szükséges tüzetesebben is megvizsgálni, hogy a grafikus felhasználói felület, illetve annak egyes részei milyen jellegű oltalomban részesülhetnek. A felhasználók szempontjából a grafikus felhasználói felülettel szemben támasztott követelmény, hogy az legyen könnyen kezelhető, valamint hogy „szippantsa be” a felhasználót; mindez pedig leginkább a GUI egyedi kialakítása, vizuális vagy audioelemei révén érhető el. Ezen elemek, de akár a GUI-n megjelenő karakterek is állhatnak szerzői jogi oltalom alatt, továbbmenve akár védjegyoltalom vagy formatervezésiminta-oltalom tárgyai is lehetnek. Az applikáció elnevezése, alkalmazásáruházakban megjelenő ikonja továbbá részesülhet védjegyoltalomban is. Mindamellet annak vizsgálata is érdekes eredményekkel járhat, hogy az applikációk egyes elemein milyen feltételek mellett állhat fent szabadalom vagy használatiminta-oltalom, illetve maga a formatervezésiminta-oltalom milyen lehetőségeket kínál az applikációk egyes elemeinek jogi védelme szempontjából. A szerzői jogi oltalom és a védjegyoltalom, formatervezésiminta-oltalom sok esetben egymás mellett is létezhet, ugyanis az alkalmazás logója, alkalmazásáruházban használt ikonja szerzői alkotás is lehet, melyre igényelhető a védjegyoltalom, formatervezésiminta-oltalom is. A Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.034/2010/7. sz. döntésében rávilágított, hogy egy termék logója is lehet szerzői jog által védett alkotás, grafikai mű, mely megállapítás a mobiltelefonos alkalmazások esetében is igaz. A következőkben sor kerül az egyes jogterületek lényegi szabályozásának áttekintésére, főképp a mobilalkalmazásokra, ami segítséget jelenthet egy applikációhoz kapcsolódó hatékony IP-stratégia kialakításához.

²⁶ A felhasználói felület nem minősül a számítógépi program szoftverrendelet értelmében vett kifejezési formájának, és következésképpen ezen irányelv alapján nem részesülhet a számítógépi programok szerzői jogi egyedi védelmében, a grafikus felhasználói felület a számítógépi program valamely elemének minősül, amellyel a felhasználó a program funkcionalitását használja (a Bíróság, 2010. december 22-i ítélete, *Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury*, C393/09, ECLI:EU:C:2010:816, para40-42, valamint a Bíróság 2012. május 2-i ítélete, *SAS Institute Inc c. World Programming Ltd.*, C406/10., a, ECLI:EU:C:2012:259, para38).

4. SZERZŐI JOG

„A tulajdonjog nemzetközi védelme egy téren sem fejlődött oly lassan, mint a szellemi-ek terén”,²⁷ ám jelentős előrelépést jelentett az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-én, Bernben aláírt Berni Egyezmény.²⁸ Az egyezmény az irodalmi és művészeti művekre vonatkozó szerzői jogi védelem alapvető tételeit állapította meg, egységes védelmi rendszert és elveket kialakítva valamennyi részes államban. Meghatározta az „irodalmi és művészeti művek” kifejezés tartalmát is, mely alapján azok felölelik az irodalom, tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára és alakjára.²⁹ A szerzői jog az egyéni, eredeti jellegű alkotások védelméről gondoskodik.³⁰ Nem magát a szellemi tevékenységet, hanem annak eredményét, a létrejött szellemi alkotást védi.³¹ A szerzői jogi védelem a mű létrejöttével keletkezik, a jogi védelem megszerzéséhez tehát semmilyen költség sem kapcsolódik, ezért tudatosan kezelve elsődleges eszköz lehet minden fejlesztő számára alkalmazása jogi védelméhez. A szerzői jog által biztosított védelmi idő viszonylag hosszúnak mondható, a Berni Egyezmény 7. cikkének (1) bekezdése annak tartamát a szerző életére és halála utáni ötven évre terjeszti ki. A részes államok jogosultak hosszabb védelmi idő meghatározására is, hazánkban az Szjt. 31. § (1) bekezdése alapján a szerzői művek a szerző életében és halálától számított hetven éven át részesülnek védelemben, ugyanez igaz az USA-ban is,³² míg például Üzbegisztánban a védelmi idő csupán ötven év.³³

Szerzői műről két feltétel együttes fennállása esetén beszélhetünk: elsődlegesen a szellemi munka eredményének az irodalom, tudomány vagy művészet területére kell esnie, másodlagosan a mű egyéni, eredeti jelleggel kell, hogy bírjon. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXIV. törvényünk (Szjt.) az egyes műfajokról példálózó felsorolást ad, mellyel egyben azt is kifejezi, hogy a műfajtáknak nincs zárt száma, hiszen az emberi kreativitás sem ismer határokat, és nem korlátozható le. A védett művek igen sokfélék lehetnek, a számítógépes

²⁷ *Viktor Ranschburg*: A szerzői jog nemzetközi védelmére alkotott Berni Egyezmény vonatkozással Magyarország, 1901, Athenaeum Rt. könyvnyomdája, Budapest, p. 17.

²⁸ Az egyezmény hazánkban az 1975. évi 4. törvényerejű rendelettel került kihirdetésre.

²⁹ 1975. évi 4. törvényerejű rendelet 2. cikk (1) bekezdése példálózó felsorolást ad, irodalmi, művészeti mű lehet: a könyv, szöveggönyv, más írásmű; előadás, szónoki beszéd, szentbeszéd vagy ugyanilyen jellegű egyéb mű; színmű vagy zenés színmű; táncmű vagy némajáték; szöveges vagy szöveg nélkül zenemű; film, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a filmhez hasonló eljárással hoznak létre; rajz, festmény, építészeti mű, szobor, metszet, könyvnyomtatvány, fényképezési mű, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a fényképezési művekhez hasonló eljárással hoznak létre; az alkalmazott művészet terméke; illusztráció és térkép; földrajzi, tereprajzi, építészeti vagy tudományos vonatkozású tervek, vázlat vagy plasztikai mű.

³⁰ *Legeza Dénes* (szerk.): Iparjogvédelem. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, Budapest, 2020, p. 16.

³¹ *Bogsch Attila, Boytha György* et al.: Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez, 2020.

³² L.: <https://www.copyright.gov/help/faq/faq-duration.html> (2021. április 24.).

³³ L.: <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/uzbekistan/intellectual-property> (2021. április 24.).

programoktól az animációkon át az elektronikus zenéig, de akár egy graffiti is szerzői jogi oltalomban részesülhet.³⁴ *De gustibus non est disputandum*,³⁵ azaz az egyéni, eredeti jelleg követelménye a műre vonatkozó értékítélettől mentes, összességében a minimális feltétel, hogy a mű ne legyen más mű szolgálai másolata. Az eredetiség pedig abban áll, hogy az adott alkotást maga a szerző hozta létre. Az egyéni jelleg hivatott kifejezni, hogy a szerzőnek lehetősége van többféle kifejezőmódra, melyek közül egyéni módon hozza létre az alkotását, a reflektorfény magán a produktumon van.³⁶

Tekinthető-e produktumnak az ötlet? Talán sokan hallották már a mondatot: „*van egy jó appötletem, le akarom védetni*”. A rossz hír az, hogy az alkalmazások alapjául szolgáló ötlet, valamint az applikáció alapvetően funkcionális elemei nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben,³⁷ igaz ez az applikáció alapját jelentő szoftver alapötletére is. Az Sztj. 1. § (6) bekezdése is rögzíti, hogy „valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek”. A hazai és európai uniós joggyakorlat is megerősítette, hogy bár az ötlet szellemi termék, mégsem részesülhet a szerzői jog által nyújtott védelemben.³⁸ Az SZJSZT (Szerzői Jogi Szakértő Testület) 03/2009. sz. szakvéleményében reklámötlet és kreatív koncepció felhasználása kapcsán rámutatott, hogy „az ötlet azonban – noha kétséget kizáróan a szellem terméke – nem ölt olyan formát, nem éri el azt a kidolgozottsági fokot, hogy abban a szerző szellemi tevékenységének egyéni-eredeti jellege felismerhető módon tükröződhetne”.³⁹ A mobiltelefonos applikációk mögötti ötletek tárháza szinte végtelen, de leginkább a kivitelezés az, amely értékessé tesz egy-egy alkalmazást. Az Instagramon túl más olyan alkalmazás is fejleszthető, amely filterekkel ellátott képek ismerősökkel való megosztására alkalmas. Annak eldöntésénél, hogy egy applikáció valamely részének átvétele inkább az alapul szolgáló ötletből nyert inspiráció vagy az applikáció egyes elemeinek másolása, az ördög a részletekben rejlik.⁴⁰ Az elhatárolás kulcsa az ötlet megvalósítására használt kreatív megoldás. Ha a versenytársak

³⁴ Banksy, a híres graffitiművész sikeresen lépett fel munkáinak engedély nélküli használata miatt. L.: <https://theconversation.com/banksy-finally-goes-to-court-to-stop-unauthorised-merchandising-despite-saying-copyright-is-for-losers-112390> (2021. április 24.).

³⁵ Jelentése: az ízlésről nem lehet vitatkozni.

³⁶ L.: <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-alapfogalmak> (2021. augusztus 13.).

³⁷ Shentov: i. m. (23), p. 9.

³⁸ L.: a Kúria Pfv.IV.20.071/2015/10. sz. döntése, mely szerint koncepció (ötlet, elv, elgondolás) szerzői jogi védelmének hiánya miatt, annak jogosulatlan átvétele a szerzői jogsértés megállapítására irányuló keresetet nem alapoza meg, valamint BDT2006. 1319. I. Szellemi termék ugyan, de nem részesül szerzői jogi védelemben valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, annak ellenére, hogy adott esetben magas színvonalú, kreatív szellemi munkát tükröz, valamint a Bíróság 2018. november 13-i ítélete, Levola Hengelo BV v. Smilde Foods BV, C310/17, ECLI:EU:C:2018:899, para39.

³⁹ SZJSZT-03/09. sz. szakvéleménye, reklámötlet és kreatív koncepció szerzői jogi védelme kapcsán, https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2009_03.pdf (2021. április 24.).

⁴⁰ Shentov: i. m. (23), p. 9.

pontosan ugyanolyan vizuális világot, animációkat, képeket, leírásokat használnak, az már alapul szolgálhat a szerzői jogok megsértése miatti fellépéshez. Ha például az Instagram sajátos betűtípusát vagy a használt filtereket egy versenytárs egy az egyben lemásolja, az minősülhet jogsértő tevékenységnek. Az applikáció szoftveres környezetét tekintve sem a szoftver alapötlete, sem a szoftver funkcionalitása, illetve a program bizonyos funkcióinak a használata céljából alkalmazott programnyelv és adatfájlformátum sem részesülhet szerzői jogi védelemben, ezt Európai Unió Bírósága is megerősítette.⁴¹ A hivatkozott elemek szerzői jogi védelemben részesítése ugyanis azt eredményezné, hogy az ötletek a technikai haladás és az ipari fejlődés rovására kisajátíthatók lennének.⁴² A szerzői jogi védelemnek fő előnye azonban, hogy kizárólag a mű egyéni kifejezésére korlátozódik, és ezért meghagyja a kívánt teret más szerzők számára azt illetően, hogy hasonló vagy akár azonos programokat hozzanak létre, amennyiben azt nem másolás útján teszik,⁴³ ezáltal meghagyva a folyamatos fejlődés és innováció lehetőségét, amelyek a mobilapplikációk iparágának különösen fontos mozgatórugói.

4.1. Az applikáció szoftveres környezetének szerzői jogi védelme

A szoftverekre vonatkozó szabályozási környezetet tekintve a számítógépi programokat a Berni Egyezmény értelmében vett irodalmi műként részesíti védelemben mind a WIPO Szerzői Jogi Szerződése,⁴⁴ mind a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény (TRIPS),⁴⁵ továbbá az európai szoftverirányelv is.⁴⁶ A szabályozási megközelítésnek alapvetően az volt a háttere, hogy a magyar szerzői jogi törvénytől eltérően több ország szerzői jogi szabályozásában, így az USA-ban is, a védett műfajta köre zárt – emiatt

⁴¹ A szerzői jogról 1999. évi LXXVI. törvény 58. § (1) bekezdése.

⁴² A Bíróság 2012. május 2-i ítélete, SAS Institute Inc c. World Programming Ltd., C 406/10., a, ECLI:EU:C:2012:259, para39 és para40.

⁴³ Uo. para41.

⁴⁴ WIPO Szerzői Jogi Szerződés (WIPO Copyright Treaty), mely hazánkban kihirdetésre került a 2004. évi XLIX. törvénnyel. A WCT 4. cikke alapján: „számítógépi programok a Berni Egyezmény 2. cikke értelmében irodalmi művekként részesülnek védelemben. A védelem kiterjed a számítógépi programokra, függetlenül attól, hogy milyen módon vagy formában kerülnek kifejezésre.”

⁴⁵ Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény, 1.C). melléklet (TRIPS), 10. cikk: A számítógépes programok a Berni Konvenció (1971) szerinti irodalmi művekként akár forráskód, akár tárgyi kód formában védettek. Védettek az adatállományok vagy más anyagok akár gép által olvasható, akár más formában, amelyek tartalmuk kiválasztása vagy elrendezése folytán szellemi alkotások.

⁴⁶ A szoftverirányelv 1. cikke alapján „a tagállamok a számítógépi programokat az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény szerinti irodalmi műként szerzői jogi védelemben részesítik. Az irányelv alkalmazásában a „számítógépi programok” fogalma magában foglalja azok előkészítő dokumentációját is.

a szoftvert a már meglévők egyikéhez sorolták be.⁴⁷ Azonban a TRIPS, a szoftverirányelv és az Sztj. is adós maradt a szoftver fogalmára vonatkozó definícióval. A fogalom meghatározásához az USA szerzői jogi törvénye viszont támpontot nyújthat, ugyanis 1980-ban a törvény definíciókat tartalmazó 101 szakaszába bekerült a számítógépi program fogalma, miszerint: „a számítógépi program parancsok és utasítások sorozata, melyeket közvetve vagy közvetlenül számítógépben használnak valamely eredmény létrehozása érdekében.”⁴⁸

Az Sztj. 1. § (2) bekezdése önálló műfajként nevesíti a számítógépi programokat, viszont a szerzői jogi védelemhez nem állít fel többletkövetelményeket. A szoftverirányelv akként fogalmaz, hogy a védelem feltétele a szoftverek tekintetében is csak az eredetiség lehet, ami lényegében annyit jelent, hogy a szoftvernek a szerző saját szellemi alkotásának kell lennie.⁴⁹ Mindez annyit jelent, hogy a mobilapplikáció szoftvere nem egy másik szolgai másolata. Az SZJSZT 21/2001 sz. szakvéleményében, szoftver egyéni jellegét vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a többi műfajtához viszonyítva eltérően mérhető egy szoftver egyéni jellege, mivel a szoftver esetében a létrehozáshoz szükséges meglévő modulok és paraméterek szűkítik ugyan az egyéni, eredeti jelleg kifejezési terét, de ennek ellenére két, egymástól függetlenül alkotott szoftver mégsem feltétlenül és szükségszerűen egyforma, még akkor sem, ha azonos feladatot oldanak meg.⁵⁰ A szoftverek esetében is lehetnek tehát azonos elemek, de a teljes azonosság nem törvényszerű.

Valamennyi szoftver, így a mobilapplikációhoz kapcsolódó szoftverek alapvető építőeleme a kód, pontosabban a forráskód és a tárgykód. Szerzői jogi törvényünk külön is rögzíti, hogy „a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció, akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtája, ideértve a felhasználói programot és az operációs rendszert is”⁵¹ szerzői jogi védelemben részesül. De mi is a tárgykód és a forráskód? A szoftvereket forráskód használatával hozzák létre, ami a programozó által használt programnyelven írt kódot jelenti.⁵² A forráskód mellett a tárgykód az, amely lehetővé teszi, hogy a kód a számítógép által is olvasható legyen, mivel a számítógép a programozó által, programnyelven megírt utasításokat, parancsokat nem érti. Ezért azokat olyan kóddá szükséges alakítani, amit már a számítógép vagy akár az okostelefon is

⁴⁷ Bogsch, Boytha et al.: i. m. (31).

⁴⁸ U.S. Copyright Act of 1976, 17. U.S.C. § 10: „A 'computer program' is a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result.”

⁴⁹ Dr. Lábod Péter: A szoftverek szerzői jogi oltalmának egyes kérdései, különös tekintettel a Szerzői Jogi Szakértő Testület gyakorlatára, 2017, p. 5.

⁵⁰ SZJSZT-21/2001 sz. szakvélemény a szoftver szerzői jogi védelme, más szoftverben való felhasználása kapcsán: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2001_021.pdf (2021. április 24.).

⁵¹ A szerzői jogról 1999. évi LXXVI. törvény 1. § (2) bekezdés c) pontja.

⁵² A Google Android operációs rendszere a Java általános célú programnyelvet használja, az összes Androidra írt alkalmazás alapjául is ez szolgál, az iOS rendszerekre használt programnyelv a Swift, a Windows esetében pedig a C++ vagy C#. L.: *Shemtov*: i. m. (23), p. 22.

futtathat. Ezt az átalakítást compiler segítségével végzik,⁵³ mely a programnyelven megírt forráskódból a célplatformon futtatható tárgykódot képes készíteni.⁵⁴

Amennyiben a mobilapplikáció alapjául szolgáló szoftver szerzői jogi védelem alatt áll, a szerzői jogok megsértéséhez elegendő csupán annak megállapítása, hogy a szoftver bármelyik részének engedély nélküli felhasználása megtörtént, így az engedély nélküli többszörözés, terjesztés vagy átdolgozás is szerzői jogi jogsértést eredményezhet. Továbbmenvően, szerzői jogi jogsértés valósulhat meg abban az esetben is, ha egy megrendelői igényeket maradéktalanul ki nem elégítő applikáció más általi továbbfejlesztése, átdolgozása történik.⁵⁵ A gyakorlatban ez akkor fordulhat elő, ha az applikáció fejlesztése során programozóváltás történt, akár amiatt, mert a programozó nem volt képes megfelelően megvalósítani az applikáció technikai funkciót, vagy mert az applikációt iOS platformról Androidra szerették volna átvinni, azaz az eredeti programnyelvtől eltérő programnyelvre szükséges azt átírni. Az SZJSZT 29/2003 sz. szakvéleményében mutatott rá, hogy amennyiben a fejlesztések már meglévő, leszállított szoftverek módosításával, továbbfejlesztésével, tehát szerzői jogi értelemben átdolgozásával járnak, szükséges a programozó engedélye, melynek hiányában más vállalkozó által az ilyen jellegű feladatok nem végezhetők el jogszerűen. Gyakorlati szempontból ezért is fontos, hogy a megrendelő már az együttműködés elején szerződésben megszerezze a szoftver tekintetében a vagyoni jogokat vagy a felhasználási jogok teljességét, ideértve kifejezetten az átdolgozás jogát is. Ha programozó munkaviszony keretében hozza létre a művet, a vagyoni jogokat a munkáltató szerzi meg; ellenben ha szabadúszót bízna meg a fejlesztéssel, akár alvállalkozóként, akkor a szoftverhez kapcsolódó jogok a fejlesztőnél maradhatnak a fent említett megfelelő szerződések hiányában. A fejlesztési módszerhez igazított fejlesztési szerződés az applikációk esetében is nélkülözhetetlen, egy ilyen szerződésben ugyanis többek között kötelezhető a programozó a vonatkozó dokumentációk átadására. Meghatározhatók egyéb lényeges körülmények is, így például a tesztidőszakok, hibajavítások is;⁵⁶ a megfelelő felhasználási jogot engedő szerződés megkötése nemcsak a szoftver, hanem a mobilalkalmazás más szerzői jogi oltalom alatt álló elemei esetében is fontos.

⁵³ *Shemtov*: i. m. (23), p. 22.

⁵⁴ L.: <https://pcforum.hu/szotar/?term=Compiler> (2021. április 24.).

⁵⁵ A szoftverek szerzői jogi védelme nem függ a szoftver használhatóságától, így a szoftver akkor is szerzői jogi védelem alatt áll, ha egyébként nem képes a megrendelői igényekben megfogalmazott feladatokat, funkciókat ellátni. L.: SZJSZT-04/2014 sz. szakvélemény a számítógépi program jogi védelmével kapcsolatosan, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 5. sz., 2014. október, p. 135–136: <https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/kiadv/ipsz/201405-pdf/szerzoijog.pdf> (2021. április 24.).

⁵⁶ A Fővárosi Ítéletábla 8.Pf.20.950/2012/3. sz. döntésében rögzítette, hogy a számítógépi program forráskódját a program fejlesztője felhasználási szerződés, illetve annak erre vonatkozó rendelkezése hiányában nem köteles a felhasználónak átadni, hiszen a forráskód átadására jogszabályi kötelezettsége nincs – viszont ez a kérdés a felek közötti szerződésben részletesen is rendezhető lett volna, ezzel megelőzve egy hosszadalmas és költséges bírósági eljárást.

4.2. A szoftver dokumentációjának szerzői jogi szempontú vizsgálata

Az előzőekben láthattuk, hogy az alkalmazásokhoz kapcsolódó szoftverek, azok forráskódja és tárgyi kódja szerzői jogi védelem alatt állhat; ellenben a szoftver előkészítő dokumentációjának szerzői jogi sorsa elsőre nem ennyire egyértelmű. A szoftverirányelv alapján a szoftvereket megillető védelem azok bármely formában történő kifejezésére vonatkozik, ezen felül az irányelv (7) preambulumbekzdése hozzáteszi, hogy a szoftver fogalma magában foglalja az annak kifejlesztéséhez vezető előkészítő dokumentációt is – feltéve, hogy az előkészítő munka jellegénél fogva későbbi fázisában számítógépi programot eredményez.⁵⁷ Az Sztj. fent idézett 1. § (2) bekezdésének c) pontja szintén kiterjeszti a szoftvereket megillető szerzői jogi védelmet annak előkészítő dokumentációjára is. Az Sztj. 1. § (2) bekezdés c) pontjának „hozá tartozó” szóhasználat a dokumentáció és program olyan kapcsolatát juttatja kifejezésre, mely szerint az előbbinek a megalkotása szükségképpen az utóbbinak a megalkotására irányul, de a program tényleges létrejötte nem előfeltétele a dokumentáció szerzői jogi védelmének – a programfejlesztő folyamat egyes elkülöníthető szakaszai is létrehozhatnak olyan alkotásokat, amelyek külön-külön is oltalomban részesülhetnek.⁵⁸ Érdekes kérdést vet fel, hogy egy mobilalkalmazás specifikációja tekinthető-e szerzői jog által védett műnek? Az applikációk esetében a specifikáció a megvalósítandó funkciók, feladatok különböző részletességű leírását jelenti. Meghatározhatja azokat a funkciókat, amire az alkalmazásnak képesnek kell lennie, például appon belüli vásárlási lehetőség, chatablak megjelenése belépéskor, a legördülő menü kinézete, de tartalmazhat konkrét képernyőterveket is. Az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában a specifikáció „csak akkor tartozik a szoftver fogalmába és ebből következőleg akkor áll szerzői jogi védelem alatt, ha olyan előkészítő dokumentumban ölt testet, amely alkalmas arra, hogy abból később számítógépi programot készítsenek, viszont attól, hogy a specifikáció önmagában nem alkalmas a szoftver elkészítésére, és emiatt az a szoftver kifejezési formájaként nem áll védelem alatt, szakirodalmi műként védelem alatt állhat.”⁵⁹

A specifikáció szerzői jogi védelme két szinten értelmezhető tehát: az első szint, hogy a specifikáció mint a szoftver kifejezési formája állhat-e szerzői jogi oltalom alatt; a második szintet pedig annak a vizsgálata jelenti, hogy a specifikáció pusztán irodalmi műként részesülhet-e önállóan szerzői jogi oltalomban. A specifikáción irodalmi műként is fennállhat szerzői jogi oltalom egyéni, eredeti jellege alapján, függetlenül attól, hogy a szoftver tényleges megvalósítására sor került volna, ezt azonban esetről-esetre vizsgálni szükséges. A specifikáció szerzői jogi védelmének kérdésével kapcsolatban az SZJSZT 04/2010. sz. szakvéleményében rámutatott arra, hogy ha a specifikáció nem szűkíti be a programozó alkotói

⁵⁷ A szoftverirányelv 1. cikk (2) bekezdése alapján az irányelv alapján biztosított védelem a számítógépi programok bármely formában történő kifejezésére vonatkozik.

⁵⁸ BH 1993/545.

⁵⁹ *Lábod*: i. m. (49), p. 26.

szabadságát annyira, hogy a programozás csak egyféle végeredménnyel járhatson, akkor az nem minősülhet olyan előkészítő dokumentumnak, amely alkalmas lenne arra, hogy később számítógépi programot eredményezzen, ebből következően pedig a specifikáció a szoftver kifejezési formájaként nem áll védelem alatt.⁶⁰ Az eljáró tanács a hivatkozott ügyben a specifikáció irodalmi műként való védelmének a lehetőségét is megvizsgálta, azonban mivel az egyéni, eredeti jelleget sem összességében, sem pedig részleteiben nem mutatott,⁶¹ így azt mindinkább a szoftverfejlesztési folyamat részletes megrendelői utasításának tekintette.

4.3. Jogszerű kivétel: a dekompiláció az interoperabilitás érdekében

Divatos fogalomnak számít a reverse engineering, mely általánosságban az applikációhoz kapcsolódó szoftver működési elvének, felépítésének visszafejtését jelenti, az alkalmazás-áruházból letöltött verzió elemzése révén. A dekompilálás az eredeti fejlesztő által használt forráskódnak a rekonstruálása a tárgykódnak forráskódba való fordítása útján.⁶² A visszafejtéssel kapcsolatban felmerülhet a kérdés, hogy hol a határ, ahol a versenytársak jogosan nézhetnek bele egymás applikációjába, tanulmányozhatják, megfigyelhetik azt, valamint hogy egyáltalán megengedett-e, hogy a versenytársak visszafejtsék egymás alkalmazásainak működési elvét, és az alapján saját hasonló alkalmazással lépjenek piacra.

A dekompiláció vagy visszafejtés két különböző szinten vet fel szerzői jogi kérdéseket. Egyrészt az ilyen visszafejtés során a célprogramot többször is fel kell tölteni, minden feltöltéskor létrejön egy másolat, ez a szerző külön engedélye nélkül pedig sértheti a többszörözéshez való jogot; másrészt a létrejött forráskód akár jogsértő származtatott műnek is tekinthető.⁶³ Ezen esetekben a szerző külön engedélye nélkül jogsértést követne el az, aki az applikációhoz kapcsolódó elvek, algoritmusok megismerése céljából ezeket a cselekményeket elvégzi, amennyiben ezekre a felhasználási engedélye nem terjed ki⁶⁴ vagy azok nem tartoznak valamely jogszabályban biztosított kivételhez. A tárgybani kivételt a szoftverirányelv 6. cikke, valamint az Szjt. 60. §-a rögzíti, lehetővé téve valamely szoftver többszörözését, illetve lefordítását a jogszabályokban rögzített feltételek fennállása esetén. Az elsődleges feltétel, hogy maga a visszafejtés elengedhetetlen az önállóan megalkotott

⁶⁰ SZJSZT-04/2014 sz. szakvélemény a számítógépi program jogi védelmével kapcsolatosan, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 5. sz., 2014. október, p. 135–136: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/kiadv/ipsz/201405-pdf/szerzoi_jog.pdf (2021. április 24.).

⁶¹ Mivel az átadott specifikáció a megvalósítandó funkciók, a kezelt adatok felsorolásán kívül egy matematikai képletet (algoritmust) tartalmaz, ezek azonban sem egyenként, sem pedig összességükben nem mutatnak olyan egyéni-eredeti jelleget, ami a szerzői jogi védelemhez szükséges lenne. L.: i. m. (60).

⁶² Dudas Ágnes: A szoftver szerzői jogi védelme II. rész. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 110. évf. 3. sz., 2005. június. L.: <https://www.sztnh.gov.hu/hu/kiadv/ipsz/200506/01-dudas-agnes.html> (2021. április 24.).

⁶³ Shemtov: i. m. (23), p. 28.

⁶⁴ Bogsch, Boytha et al.: i. m. (31).

számítógépi program más programokkal való együttes működtetéséhez szükséges információ megszerzéséhez. A visszafejtés kapcsán alapfeltétel tehát, hogy az az interoperabilitás biztosítása érdekében történjen, ami nem más, mint a fenti együttműködés a különböző informatikai rendszerek, eszközök között.⁶⁵ Bár a hazai szabályozás és az európai uniós szoftverirányelv a visszafejtés kapcsán csak a szoftverekkel való együttműködést nevesíti, speciális eset a hardverrel való együttműködés érdekében történő visszafejtés. A szoftverek természetüknél fogva nem elszigetelten működnek, hanem arra is szolgálnak, hogy más szoftverekkel és hardverekkel (GPS, kamera, applikációhoz kapcsolódó okosóra) kapcsolatba lépjenek, azokkal együttműködjenek, így a hardveres elemek esetében ugyanolyan fontosnak mutatkozik a dekompilálás engedélyezése.⁶⁶

A jogszerű visszafejtés további elengedhetetlen feltétele, hogy azt engedéllyel rendelkező személy végezze; ilyen a licencjogosult, vagy – mivel a tárgyi kód visszafejtése sokszor programozási ismereteket, szaktudást igénylő feladat – annak megbízottja vagy munkavállalója. A visszafejtés célja pedig olyan speciális, nem könnyen hozzáférhető információ megszerzése, ami lehetővé teszi a más szoftverekkel, illetve hardverekkel való együttműködést. A visszafejtés kapcsán a szerző kizárólagos joga kerül szembe azzal az ösztársadalmi érdekekkel, hogy a szerzői jog ne akadályozhassa meg más önálló szoftverek vagy a szoftverekkel együttműködni képes hardverek fejlesztését, mivel az információk interoperabilitás céljára történő felhasználása előnyös a verseny és az innováció szempontjából. A visszafejtéssel megszerzett információk önállóan megalkotott számítógépi programmal való együttes működtetésen kívül más célokra nem használhatók fel, azok főszabály szerint másokkal nem is közölhetők. A megszerzett információk tehát nem használhatók hasonló számítógépi program kifejlesztéséhez, előállításához vagy forgalomba hozatalához sem, így például egy konkurens applikáció fejlesztéséhez. A visszafejtésre irányadó rendelkezések kógens jogszabályi rendelkezések, így azoktól felhasználási szerződés esetén sem lehet eltérni.⁶⁷ Ha az alkalmazás nem töltődik le a készülékre, csak a felhőben vagy webes felületen érhető el, ami lényegében azt jelenti, hogy a fejlesztőkön kívül a szoftverarchitektúrához, kódhoz mások nemigen férhetnek hozzá, a versenytársaknak nincs lehetőségük a visszafejtésre,⁶⁸ a titokvédelemnek tehát e téren sokkal nagyobb szerep jut.

⁶⁵ L.: <https://fogalomtar.aek.hu/index.php/Interoperabilit%C3%A1s> (2021. április 24.).

⁶⁶ A Törvényssék, 2007. szeptember 17-i ítélete, Microsoft Corp. v. Európai Bizottság, T201/04, ECLI:EU:T:2007:289, para305.

⁶⁷ Az SZJSZT 29/2003. sz. szakvéleményében megerősítette, hogy amennyiben az új szoftverek és a régi jogszerűen használt szoftverek együttes működtetése érdekében szükséges, a törvényi feltételek meglétében élni lehet a visszafejtés jogával – érvénytelen, azonban az olyan kikötés, ami alapján a felhasználó nem jogosult az átadott szoftverek visszafejtésére, mivel az kógens jogszabályi rendelkezésbe ütközik. L.: SZJSZT-29/2003. sz. szakvélemény térfigyelő kamerarendszerrel kapcsolatos szerzői jogi kérdések kapcsán, 2003. december. L.: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2003_029.pdf (2021. április 24.).

⁶⁸ *Shentov*: i. m. (23), p. 22, p. 34.

4.4. FLOSS: szabad felhasználású és nyílt forráskódú szoftverek

A FLOSS⁶⁹ – azaz szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú – szoftverek abban térnek el a hagyományos, tulajdonosi jogokon alapuló szoftverektől, hogy míg a hagyományos modellben a jogosult célja a szoftverhez vagy applikációhoz kötődő valamennyi IP-jogosultság magánál tartása, addig a szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú szoftverek esetében a jogosult hajlandó ezeket némiképpen a köz szolgálatába állítani, többek között azért, hogy bárki számára elérhetővé teszi a szoftver forráskódját.⁷⁰ A mobilalkalmazások piacán az egyre növekvő verseny miatt több piaci szereplő él a FLOSS nyújtotta lehetőségekkel, így ugyanis jelentős költség- és időmegtakarítás érhető el, a fejlesztési folyamat felgyorsítható, mivel egy új mobilalkalmazás létrehozásához nem kell minden programozási feladatot a legelejéről elkezdni, felhasználhatók vagy továbbfejleszthetők mások eredményei. A mobilapplikációk esetében a szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú szoftvereknek három szinten is jelentősége lehet: az első szintet az applikációfejlesztéshez használható szoftverek, a második szintet a nyílt forráskódú vagy szabad felhasználás alá eső mobiltelefonos operációs rendszerek, mint az Android,⁷¹ a harmadik szintet pedig maguk a nyílt forráskódú vagy szabad felhasználású mobiltelefonos applikációk jelentik. Az egyik legjelentősebb platform, amely nyílt forráskódú, illetve szabad felhasználású szoftvereket tesz elérhetővé, a Sourceforge,⁷² mely több, mint 1500 szabad felhasználású és nyílt forráskódú mobilapplikációt, valamint mobilalkalmazás-fejlesztéshez használható szabad felhasználású, illetve nyílt forráskódú szoftvert tesz elérhetővé. Ilyen platform még az Ionic is, ami egy nyílt forráskódú webalkalmazásokon alapuló mobilalkalmazás-fejlesztési keretrendszer.⁷³

Az egyszerű felhasználó a szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú szoftverek, applikációk kapcsán azt feltételezheti, hogy azokhoz egyáltalán nem kötődnek IP-jogok, és mindenféle megkötés nélkül használhatók, azonban ez nincs pontosan így. A szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú szoftver sem szabad, mint a madár, ugyanúgy licenfeltételek kalitkájába zárt, ahogyan a „tulajdonosi” szoftverek, maximum a kalitkájuk tágabb teret biztosít számunkra. A FLOSS szoftverlicenckek esetében olyan licenfeltételekkel találkozhatunk, amelyek széles körű jogokat kínálnak a szoftver használatára, másolására, módosítására és terjesztésére, a licenckbe vevők megkülönböztetése nélkül.⁷⁴ Az ilyen szoftverlicenckek kapcsán a copyleft fogalma érdemel említést. A copyleft szójárásként utal a copyrightra mint szerzői jogra, azonban copyleft esetében a klasszikus jogok lényegében a licenckbe vevőhöz

⁶⁹ A FLOSS mozaikszó, a Free/Libre and Open Source Software kifejezést takarja, utalva ezzel arra, hogy a free nem az ingyenességre, hanem a szabadságra (mint szabad felhasználásra utal). L.: <https://www.gnu.org/philosophy/floss-and-foss.html> (2021. április 24.).

⁷⁰ Software licencig including open source – WIPO online kurzus, Modul 2.

⁷¹ Android Open Source project. L.: <https://source.android.com/> (2021. április 24.).

⁷² L.: <https://sourceforge.net/> (2021. április 25.).

⁷³ L.: <https://ionicframework.com/> (2021. április 25.).

⁷⁴ I. m. (70).

kerülnek. A FLOSS licencek kapcsán különbséget tehetünk gyenge vagy erős copyleft között. Erős copyleft licencfeltételeket tartalmaznak a GNU General Public licencek, melyek kvázi teljes körű felhasználást engednek: így például a forráskód megismerésére, másolására, terjesztésére, átdolgozására. Ugyanakkor az ilyen licencek esetén fontos elvárás, hogy a továbbfejlesztett vagy átdolgozott szoftver forráskódját ugyanúgy szabadon hozzáférhetővé kell tenni, ezáltal biztosítva azt, hogy minden résztvevő megkaphassa a forráskódot, és élhessen a módosítás jogával.⁷⁵ A FLOSS licencek ellenpólusát az ún. „permissive” vagy engedő, másnéven a BSD licencek jelentik, melyek a Berkley Software Distribution licenccről kapták a nevüket.⁷⁶ A permissive licencfeltételek csak a szoftverek első generációja számára biztosítják a teljesen szabad felhasználást, tehát nincs arra vonatkozó követelmény, hogy a származékos mű forráskódját a fejlesztők elérhetővé tegyék. Az ilyen BSD licencfeltételek lehetővé teszik, hogy a fejlesztő a műre szigorúbb felhasználási feltételeket alkalmazzon, vegyítve a tradicionális (zárt forráskódú) és copyleft rendelkezéseket.⁷⁷ A szabad felhasználású vagy nyílt forráskódú szoftverek előnye, hogy ösztönözhetik a piaci versenyt, és segíthetnek annak megelőzésében, hogy függőség alakuljon ki egy fejlesztés során.

4.5. A GUI és egyes elemeinek szerzői jogi védelme

A mobilapplikációk felhasználók által leginkább érzékelhető része a grafikus felhasználói felület, azaz az ikonok, menük, csúszkák, grafikus elemek, audio elemek vagy animált effektek. Ez utóbbira rendkívül jó példa a MAC OS ismert „genie” vagy dzsinneffektje.⁷⁸ Az alkalmazás grafikus felhasználói felületén megjelenő vagy ahhoz kötődő vizuális, valamint audioelemeknek a fejlesztők kreativitása szabhat csak határt, na meg némiképp a felülettel megvalósított funkció által megszabott mozgástér. Ahogy korábban volt szó róla, a GUI számítógépi programként nem részesül a szoftverekre vonatkozó szerzői jogi védelemben, így felmerül a kérdés, hogy milyen feltételek fennállása esetén beszélhetünk szerzői jogi védelemről a GUI és annak egyes elemei kapcsán. Előljáróban: a GUI és annak egyes elemei szerzői jogi védelme kapcsán is alapvető követelmény az egyéni, eredeti jelleg.

Az Európai Unió Bírósága a BSA-ügyben rögzítette, hogy a grafikus felhasználói felület szerzői jogi védelemben részesülhet, ennek fennállását pedig a tagállamok szerzői jogi szabályai alapján kell meghatározni. Annak eldöntése pedig, hogy a GUI megfelel-e a szerzői

⁷⁵ Richard Fontana, Bradley M. Kuhn et al.: A Legal Issues Primer for Open Source and Free Software Projects. Software Freedom Law Centre, 2008. június. L.: <https://www.softwarefreedom.org/resources/2008/foss-primer.html> (2021. április 24.).

⁷⁶ Telek Eszter: Ezt tudnod kell a nyílt forráskódú szoftverek licenceiről. Bitport, 2016. január. L.: <https://bitport.hu/ezt-tudnod-kell-a-nyilt-forraskodu-szoftverek-licenceirol> (2021. április 24.).

⁷⁷ Fontana, Kuhn et al.: i. m. (75).

⁷⁸ Fontana, Kuhn et al.: i. m. (75) p. 40.

jogi oltalmi kritériumoknak, a nemzeti bíróságok feladata.⁷⁹ Az értékelés során annak meghatározása céljából, hogy melyek azok az elemek, amelyek az eredetiség kritériumának megfelelnek, figyelembe kell venniük a grafikus felhasználói felület részét képező valamennyi összetevő egyedi elrendezését, konfigurációját, figyelemmel arra, hogy az egyediség kritériumának nem tesznek eleget a grafikus felhasználói felület azon összetevői, amelyeket kizárólag technikai funkció jellemez.⁸⁰ A grafikus felhasználói felület esetében az alkotói munka milyenségének is jelentősége van, ugyanis ha a szoftverfejlesztő kezét jogszabályok, jogszabálynak nem minősülő szakmai normák kötik meg, csökken annak lehetősége, hogy a szerző személyisége művében megjelenjen, ez pedig azzal járhat, hogy a GUI, illetve annak egyes elemei nem rendelkeznek majd olyan fokú eredetiséggel, hogy azok például grafikai műként szerzői jogi védelmet élvezhessenek.⁸¹ Az eredetiség nem csak a GUI elemeiben, hanem a menüelemek kiválasztásában, elrendezésében és szervezésében is megmutatkozhat.

Ha a GUI vagy annak elemei csupán csak funkcionális összetevői az alkalmazásnak, akkor azok esetében is igaz, hogy nem kapcsolódhat hozzájuk szerzői jogi védelem.⁸² A GUI tekintetében akkor beszélhetünk pusztán funkcionalitásról, ha a fejlesztőnek nem volt más alternatívája az adott elem megvalósítására, azaz szinte csak egyféleképpen valósítható meg egy adott funkció. Az SZJSZT 19/2013. sz. szakvéleményében foglalkozott a grafikus felhasználói felületek szerzői jogi védelmével, az ügyben az eljáró tanács többek között azt vizsgálta, hogy két rendkívül hasonló interfész alkalmazása esetén milyen feltételek mellett állapítható meg szerzői jogi jogsértés. A szakvélemény részletesen foglalkozik a funkcionalitás és az „alkotói szabadság” kérdéskörével is, ennek kapcsán az eljáró tanács arra a következtetésre jutott, hogy „azonos funkciókat megvalósító szoftverek esetében gyakran tapasztalható jelenség, hogy a grafikus interfészek nagymértékben hasonlítanak egymásra”, az egyes funkcióknak a neve, ikonja is nagyban hasonló, az adatokat pedig hasonló csoportosításban teszik elérhetővé.⁸³ Szemléltetésképpen, valamennyi online vásárlást lehetővé

⁷⁹ *Helen Gubby, Jos Klaus, Kees (C.) van Noortwijk: Intellectual Property and the Protection of Apps in the European Union. European Journal of Law and Technology, 11. évf. 3. sz., 2020. december, p. 8: <https://ejlt.org/index.php/ejlt/article/view/713> (2021. április 25.).*

⁸⁰ BSA-ügy, a Bíróság, 2010. december 22-i ítélete, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury, C 393/09, ECLI:EU:C:2010:816, para48.

⁸¹ SZJSZT-19/2013 sz. szakvélemény számítógépi program jogi védelme kapcsán. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 4. sz., 2014. augusztus: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/szemle/szerzoi_jog.pdf (2021. április 25.).

⁸² „Amennyiben az említett összetevők kifejezését a technikai funkciójuk határozzák meg, az eredetiség kritériuma nem teljesül, mivel egy ötlet megvalósítását szolgáló különböző módok köre olyan korlátozott, hogy az ötlet és a kifejezés összekeverednek, ilyen esetben a grafikus felhasználói felület összetevői nem teszik lehetővé a szerzőnek alkotó szelleme eredeti módon történő kifejezését, és olyan eredmény létrehozását, amely e szerző szellemi alkotásának tekinthető.” – BSA-ügy, a Bíróság 2010. december 22-i ítélete, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury, C 393/09, ECLI:EU:C:2010:816, para49–50.

⁸³ SZJSZT-19/2013 sz. szakvélemény számítógépi program jogi védelme kapcsán. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 4. sz., 2014. augusztus: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/szemle/szerzoi_jog.pdf (2021. április 25.).

tevő applikációban megtalálható funkcionális elem a kosár, ennek ikonja szinte valamennyi alkalmazás esetén bevásárlókosár, táska, bevásárlókocsi. Szintén funkcionális elem a kedvezenc termékek elmentése, amire leggyakrabban szív vagy csillag piktogramokra kattintva nyílik lehetőség. A termékkategóriákat „hamburger-” vagy legördülő menüre kattintással hívhatjuk elő, az egyes termékekre kattintva pedig valamennyi applikációnál ugyanazt az elrendezést tapasztalhatjuk. Az online vásárlást lehetővé tevő applikációkkal szemben számos szintén funkcionális elvárás létezik, ezek egy része pedig jogszabály által is megkövetelt, például a vételár feltüntetésének módja, a vásárlás menetének ismertetése, valamint a kötelező tájékoztatások elhelyezése, például az adatkezelésre vonatkozóan.⁸⁴ Az SZJSZT-19/2013. sz. szakvélemény mellett az SZJSZT-27/2013. sz. szakvélemény is rámutatott a szoftverek kapcsán arra, hogy „nincsen annak szerzői jogi akadálya, hogy különböző szoftverek azonos, vagy nagymértékben hasonló funkciókat valósítsanak meg, mivel a szerzői jog nem önmagában az egyes funkciókat oltalmazza, hanem annak egyedi megformálását, kifejezését”. Az online vásárlást lehetővé tevő mobiltelefonos applikációk példájánál maradva, az egyes elemek konkrét, a szerző személyiségét is tükröző eredeti megvalósítása élvezhet ortalmat, például egy-egy funkciót megjelenítő egyedi ikon mint grafikai mű.⁸⁵ Az applikációk felhasználói felülete akkor minősülhet funkcionális műnek, ha azok esetében a szerző célja elsősorban nem valamilyen esztétikai élmény nyújtása, hanem tisztán valamilyen funkció ellátása.

Szerzői jogi oltalom alá eshet ezzel szemben például az applikációban használt betűtípus. Az SZJSZT-38/2004, illetve 20/2004. sz. szakvéleményében foglalkozott a font, betű, illetve karakterkészlet szerzői jogi védelmével, rámutatva arra, hogy a digitálisan előállított fontok esetében kétszintű szerzői jogi védelem jelenik meg. Védelemben részesülhet a „font” arculata, ha a készletet alkotó betűk képe olyan egyéni, eredeti jellegű mű, amely a szerző saját szellemi alkotása, illetve szintén szerzői jogi oltalom állhat fenn a betűtípus formáját, a betű-, illetve karakterkészlet előállítását és megjelenítését támogató szoftveren.⁸⁶ A két védelmi szint közötti kapcsolat, hogy a szerzői jogi védelem csak akkor áll fenn a

⁸⁴ Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény határozza meg, hogy az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtója milyen tájékoztatást köteles közzétenni, például általános szerződési feltételeket. Az árak feltüntetésére vonatkozó részletes szabályokat a termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól szóló 4/2009. (I. 30.) NFGM-SZMM együttes rendelet határozza meg. A GDPR rendelkezéseinek megfelelően a felhasználó személyes adatainak kezelésére vonatkozóan is tájékoztatást szükséges elhelyezni. Leginkább az árfeltüntetés módja az, ami a GUI vizualitását meghatározhatja, ugyanis a többi tájékoztatás elhelyezhető például egy alkalmazáshoz kapcsolódó külön weboldalon is, azonban biztosítani kell, hogy azok a felhasználók által előhívhatók és megismerhetők legyenek.

⁸⁵ SZJSZT-19/2013 sz. szakvélemény számítógépi program jogi védelme kapcsán. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 4. sz., 2014. augusztus: <https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/szemle/szerzoijog.pdf> (2021. április 25.).

⁸⁶ SZJSZT-20/2004 sz. szakvélemény a font (betű-, illetve karakterkészlet) szerzői jogi védelme és felhasználása kapcsán, 2004. szeptember: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2004_020.pdf (2021. április 25.).

programmal előállított vagy megjelenített betűtípuson, ha a betűtípus megfelel a szerzői jogi kritériumoknak.⁸⁷ A *Navitaire v. easyJet and BulletProof* angol ügyben a High Court azon megállapításra jutott, hogy a repülőjegy-foglalási rendszer grafikus felhasználói felülete, ideértve az ikonokat, szerzői alkotásnak tekinthető,⁸⁸ valamint azt is kiemelte, hogy ha a képernyő elrendezése lehetőséget nyújt a „skill and labour” kifejeződésére, az egységes elrendezés megjelenítése hozzájárul az interfész egységének a megteremtéséhez, ami elegendő munkabefektetés lehet az interfészhez kapcsolódó szerzői jogok fennállásának megállapítására, valamint a felületen megjelenő ikonok szerzői joggal védett művek, bár kisebb jelentőségűnek tekinthetők.⁸⁹ Az Egyesült Királyság szerzői jogi szabályozása az eredetiség fennállásához megkívánja, hogy az alkotás ne egy másik alkotás másolata legyen, illetve hogy létrejötte minimális szakértelemmel párosuló munkabefektetésen alapuljon,⁹⁰ ez a munkabefektetés a „skill and labour”.

A mobiltelefonos applikációk grafikus felhasználói felületei, illetve azok egyes elemei kapcsán célszerű azonban applikációról-applikációra vizsgálni, hogy az egyes elemek szerzői jogi védelemben részesülhetnek-e, azok tekintetében fennáll-e az egyéni, eredeti jelleg, vagy az alkalmazott megoldás csupán funkcionális.

4.6. Applikáció mint sui generis adatbázis?

A mobiltelefonos alkalmazások a szó hétköznapi értelmében véve adatbázisok is, hiszen tartalmukat a bennük lévő adatok összessége alkotja, melyek típusa függ az alkalmazás céljától. A Tinder mint társskereső alkalmazás esetében számtalan párkereső képekkel, le-

⁸⁷ SZJSZT-38/2004 sz. szakvélemény font (betű-, illetve karakterkészlet) szerzői jogi védelme kapcsán, 2005. január. Az eljáró tanács rögzítette, hogy „fontfájl, mint szoftver, szerzői jogi védelemhez szükséges egyéni, eredeti jellege abból adódik, hogy a grafikus betűkép leképezésekor a fonszerkesztő programot használó szerkesztő (a fonszerkesztő program bárki számára hozzáférhető program lehet) maga választja meg, hogy a font, mint grafikus megjelenítés körvonal pontjaiból melyeket használja fel a digitális leképezést meghatározó alappontoként”. Más szóval ez annyit jelent, hogy az is elég az egyéni, eredeti jelleghez, hogy különböző helyről kiindulva, különbözőképpen képezhetjük le ugyanazt a betűt. Ilyen esetben a fontfájl, amelyet ebben a véleményében az SZJSZT szoftvernek tekint, pusztán a betűkép digitális leképezését meghatározó alappontok eredeti (a szerkesztő saját szellemi tevékenységének minősülő) elhelyezése miatt alkalmas a szerzői jogi védelemre: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2004_038.pdf (2021. április 25.).

⁸⁸ Case No: HC02 C01268, *Navitaire Inc – and – Easyjet Airline Company Bulletproof Technologies Inc*, High Court of Justice, Chancery Division, 2004, para26, para97-99

⁸⁹ Uo. para98: In my judgement the better view is that GUI screens are artistic works. They are recorded as such only in their complex code that displays them, but I think that is strictly analogous to more simple digital representations of graphic works. I think nonetheless, that to arrange a screen certainly affords the opportunity for the exercise of sufficient skill and labour for the result to amount to an artistic work. I consider that the GUI screens satisfy this requirement. uo. para99: The icons are plainly copyright works albeit minor and the action succeeds in respect of them as well.

⁹⁰ *Dr. Hepp Nóra: A formatervezésiminta-oltalom szerzői jogi megközelítése. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 6. (116.) évf. 5. sz., 2011. október: <https://www.sztnh.gov.hu/kiadv/ipsz/201105-pdf/02-hepp-nori.pdf> (2021. április 24.).

írásokkal tarkított profilja jelenti az applikáció igazi tartalmát; a virtuális piacterek, mint a hasznaltauto.hu, a Vestiaire Collective vagy a Jófogás esetében a fő tartalmi elemeket a felhasználók által feltöltött, eladásra kínált autók, high fashion termékek vagy éppen egy megunt ülögarnitúra hirdetései jelentik, de az Instagram esetében az igazi tartalom a felhasználók által feltöltött közel több mint 50 milliárd fotó.⁹¹ Joggal merülhet fel hát a kérdés, hogy az applikációk tekinthetők-e nemcsak hétköznapi értelemben, hanem jogi szempontból is adatbázisnak, és amennyiben igen, ez milyen jogi relevanciával is bír.

Az 1996-ban elfogadott, azóta több ízben módosított, az Európai Parlament és a Tanács adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelve⁹² az Európai Unió tagállamaiban is irányadó jogi védelmet vezetett be az adatbázisok tekintetében. Az adatbázis-irányelv 1. cikkének (2) bekezdése határozza meg az adatbázis fogalmát, mely szerint „adatbázis az önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek elemeihez elektronikus eszközökkel vagy bármely más módon egyedileg hozzá lehet férni”. Az irányelv sajátos, önálló rendelkezéseket tartalmaz a sui generis adatbázisok védelme tekintetében, mely több szempontból is különbözik a szerzői jogi oltalomtól.⁹³ A sui generis adatbázis-oltalom bevezetésének jogtörténeti indoka az volt, hogy bizonyos adatbázisok létrehozatala jelentős emberi, technikai és/vagy pénzügyi ráfordítással járhat, és ezért indokolt az ilyen adatbázisok jogi oltalomban való részesítése.⁹⁴ A sui generis adatbázis-védelem mellett az adatbázis-irányelv 3. cikke rendelkezik a gyűjteményes műnek minősülő adatbázisok szerzői jogi védelméről is, mely alapján azok az adatbázisok, amelyek tartalmuk összeválogatása, illetve elrendezése miatt a szerző önálló szellemi alkotásai, szerzői jogi védelemben részesülnek. A gyűjteményes műnek minősülő és sui generis adatbázisok esetében is előfeltétel, hogy a gyűjtemény megfeleljen az adatbázis fogalmának. Viszont ez még önmagában nem keletkeztet semmilyen jellegű védelmet, csupán a nulladik lépés ahhoz, hogy tovább lehessen vizsgálni a gyűjteményes műnek minősülő adatbázisok esetén a szerzői, illetve sui generis adatbázisok esetén a kapcsolódó jogi védelem fennállásának feltételeit.

Ahhoz tehát, hogy egy gyűjtemény adatbázis lehessen, három feltétel fennállása szükséges. Elsőként az adatbázisnak tartalmi elemekből kell állnia; ezzel kapcsolatban a fő követelmény a tartalmi elemek önállósága, egymástól való függetlensége. Az Európai Unió Bírósága C-444/02. sz. ítéletében kimondta, hogy az adatbázis fogalma kiterjed minden művet,

⁹¹ Az Instagramra eddig több, mint 50 milliárd fotót töltöttek fel, átlagosan percenként 995 fotót töltenek fel a felhasználók a platformra. L.: <https://wouldyouhavethought.com/live-stats/photos-uploaded-on-instagram> (2021. április 25.).

⁹² Az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről (adatbázisirányelv), CELEX: 01996L0009.

⁹³ *Bogsch, Boytha et al.*: i. m. (31).

⁹⁴ SZJSZT-12/2010. sz. szakvélemény, elektronikus szótár gyűjteményes műként, illetve adatbázisként való védelme kapcsán. L.: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2010_12.pdf (2021. április 25.).

adatokat vagy egyéb elemeket tartalmazó gyűjteményre.⁹⁵ A második fogalmi felétel, hogy a tartalmi elemeknek valamely rendszer vagy módszer szerint rendezettnek kell lenniük, ez lehet bármilyen egyszerű rendezési elv: növekvő, csökkenő sorrend, ár vagy márka szerinti rendezés, illetve bármilyen funkcionális-logikai kapcsolat. Lényegében e ponton rejlik a választóvonal a sui generis és a gyűjteményes műnek minősülő adatbázisok között. A gyűjteményes műnek minősülő adatbázis szerkesztésében egyéni, eredeti jelleggel kell bírjon, nem elegendő tehát a tartalmi elemek funkcionális csoportosítása, összeválogatása.⁹⁶ A harmadik és egyben utolsó fogalmi feltétel az egyedi hozzáférhetőség, ugyanis egy gyűjtemény csak abban az esetben minősülhet adatbázisnak, ha tartalmi elemeihez számítástechnikai eszközzel vagy bármely más módon egyedileg hozzá lehet férni. A releváns joggyakorlat alapján elmondható, hogy adatbázis lehet egy honlap használtautó-hirdetéseket tartalmazó része,⁹⁷ egyszerűbb turisztikai honlapok,⁹⁸ de akár eljárások kulcsszavas feldolgozása⁹⁹ is.

A jogi oltalom tartalma és feltétele szempontjából a gyűjteményes műnek minősülő adatbázisokon szerzői jogi védelem áll fenn, melynek elengedhetetlen feltétele az egyéni, eredeti jelleg, míg a sui generis adatbázisok esetében a kapcsolódó jogi oltalom áll fenn, melynek

⁹⁵ „Az adatbázisnak az irányelv 1. cikk (2) bekezdése szerinti fogalma kiterjed minden művet, adatokat vagy egyéb elemeket tartalmazó, egymástól tartalmuk értékének sérelme nélkül elválasztható, és ezen egyes alkotóelemek megtalálását lehetővé tevő módszert vagy rendszert, függetlenül azok jellegétől, tartalmazó gyűjteményre”. Bíróság 2004. november 9-i ítélete, *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE*, C-444/02, ECLI:EU:C:2004:697, para53.

⁹⁶ SZJSZT-31/2008/1 sz. szakvélemény: „A hasznaltauto.hu honlapon közzétett gépjármű-adásvételi hirdetéseket, továbbá gépjármű-kereskedelemmel összefüggő szolgáltatásokat, tájékoztatókat, hivatkozássokat és reklámokat összességében vizsgálva megállapítható, hogy ezen tartalmi elemek összeválogatása kizárólag tematikai szempontok alapján, elrendezésük, illetve szerkesztésük pedig kizárólag funkcionális-logikai szempontok alapján történt. Az eljáró tanács álláspontja szerint a gépjármű-adásvételi hirdetéseknek, mint tematikának, illetve a honlapon ehhez kapcsolódóan közzétett, a gépjármű-kereskedelemmel szoros funkcionális-logikai összefüggésben álló szolgáltatások, tájékoztatók, hivatkozások és reklámok gyűjteménybe foglalásának nincs egyéni, eredeti jellege.”

⁹⁷ I. m. (96).

⁹⁸ A Fővárosi Ítéltőábla Pf. 20.556/2018/5. sz. döntésében viszonylag egyszerűnek mondható tematikus turisztikai honlapok tekintetében rögzítette, hogy mivel azok megfelelnek az adatbázis-fogalom valamennyi kritériumának, ennél fogva adatbázisnak minősülnek. A perbeli tematikus turisztikai honlapok elsődlegesen és szükségszerűen az utazások szöveges és képes hirdetéseit, valamint az azokra való foglalkozások lehetőségeit tartalmazzák. Emellett az elérhetővé tett tartalmi elemek másik csoportjába tartoznak az egyes látnivalók, hasznos tudnivalók, fakultatív programok ismertetése különböző menüpontok alatt az utazásokkal kapcsolatban. Ezek az egyes elemek egyedi jelentésűek, egymástól tartalmi függetlenséget mutatnak, mindezt egy adott rendezettség, rendszer szerint, az utazásokat ugyanis időpontok, illetve felszállási helyek, míg az egyéb információkat témájuk szerint rendezték el. Ezekhez a tartalmi elemekhez számítástechnikai eszközökkel egyedileg hozzá lehet férni, önállóan a képernyőn megjeleníthetők és kiválaszthatók, kattintással elérhetőek.

⁹⁹ SZJSZT-18/2013 sz. szakvélemény, köztisztviselő által vezetett nyilvántartások/adatbázisok jogi védelme kapcsán, 2013: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2013_18.pdf (2021. április 25.).

kulcsa a jelentős ráfordítás.¹⁰⁰ A sui generis oltalom fennállásához nem elégséges tehát csupán a ráfordítást bizonyítani, hanem a ráfordításnak jelentősnek kell lennie, ugyanis az adatbázisnak mennyiségileg és minőségileg is jelentős ráfordítás eredményeként kell létrejönnie. A jelentős ráfordítás az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése kapcsán kell, hogy jelentkezzen.¹⁰¹ Az adatbázis-irányelv (40) preambulumbekzdése meghatározza, hogy a ráfordítás jelentheti a pénzeszközök rendelkezésre bocsátását, valamint idő-, munka- és energiaráfordítást is. A jelentős ráfordítás feltételének fennállását minden esetben az adott ügy egyedi körülményei alapján kell meghatározni, azonban mértékét illetően támpontot adhat az SZJSZT-31/2008 és SZJSZT-19/2009 számú szakvélemény – ezek rögzítették, hogy az adatbázis-előállítással foglalkozó iparág gyakorlata feltárható, mindemellett sorvezetőt is adnak az egyes ráfordításelemek tekintetében.¹⁰² A releváns bírósági gyakorlat alapján az adatbázis tartalmi elemeinek létrehozására, valamint az adatbázis tartalmának ellenőrzésére fordított ráfordítások nem vehetők figyelembe a jelentős ráfordítások körében.¹⁰³ Az SZJSZT 31/2008/1 sz. szakvéleményében a hasznaltauto.hu hirdetési portálhoz kapcsolódó ráfordítások kapcsán rögzítette, hogy abból, hogy a hirdetéseket nem a honlap fenntartója, hanem a hirdetés megrendelője, azaz a felhasználó tölti fel, nem következik, hogy a honlap fenntartójának ne lennének figyelembe vehető ráfordításai a hirdetések mint az adatbázis tartalmi elemeinek megszerzésével kapcsolatban. A sui generis adatbázis-védelem jogosultja az adatbázis előállítója, mely nem csak természetes személy lehet, hanem jogi személy is, szemben a szerzővel, aki csak természetes személy lehet. A sui generis adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogi védelem jellegét tekintve szűkebbnek mondható, mint a gyűjteményes műnek minősülő adatbázison fennálló szerzői jog által nyújtott védelem. Az adatbázis-irányelv és ennek nyomán az Szjt. is „csak” az adatbázis új-

¹⁰⁰ Szjt. 84/A. § (5) bekezdése az adatbázisirányelv 7. cikk (1) bekezdésével majdnem teljesen azonos módon, akként határozza meg, hogy az adatbázis kapcsolódó jogi oltalom alatt akkor áll, ha „tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt”.

¹⁰¹ Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.556/2018/5. sz. döntése.

¹⁰² I. m. (96) és SZJSZT-19/2009 sz. szakvélemény: „Az eljáró tanács úgyszintén hivatkozott a Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ) gyakorlatára, mely úgy összegezhethető, hogy az adatbázis-előállítással összefüggő költségek vizsgálata során az alábbi költség-elemeket kell rendszerint figyelembe venni: (1) Az adott adatbázis készítésére elkülöníthető munkabér és járulékos költségei (munkaszerződések alapján, kifizetések), (2) Gyűjtőkör költsége (alvállalkozói stb. szerződések, számlák, kifizetések), (3) Technológia-üzemeltetés (számítógép, szoftver stb.), amortizáció, kommunikáció, munkabér, szerződések, számlák, kifizetések) és fejlesztés igazolt költségei (4) Marketing, terjesztés igazolt költségei (szerződések, számlák, kifizetések), (5) Munkabéarányos rezsiköltség ráterhelés (összes fel nem osztható költség/munkaóra alap szorozva az elkülönített 1. pontban meghatározott munkaóra mennyiséggel). Mindezek figyelembevételével akkor tekinthető a ráfordítás jelentősnek, ha a ráfordítás az adott vállalkozás összköltségéből 30-50 % feletti részesedést, vagy legalább egy felsőfokú végzettségű ember egy évi munkájának költségét képezi.”

¹⁰³ Az adatbázishoz kapcsolódó jogi védelemben részesüléshez figyelembe vehető ráfordítás „nem fogja át azokat a pénzeszközöket, amelyeket az adatbázis tartalmát alkotó elemek létrehozására használtak fel” – Bíróság 2004. november 9-i ítélete, *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou* AE, C-444/02, ECLI:EU:C:2004:697, para53.

rahasznosítása és kimásolása ellen nyújt védelmet az adatbázis előállítója számára, és „csak” abban az esetben, amennyiben a kimásolás vagy újrahasonosítás az adatbázis egészéhez vagy jelentős részéhez kapcsolódik.¹⁰⁴ Azonosság azonban, hogy a gyűjteményes műnek minősülő és a sui generis adatbázisok esetében a védelem független az adatbázis tartalmát, részeit alkotó elemeken fennálló szerzői jogi vagy más jogi védelemtől, így főszabály szerint az adatbázisban történő felhasználáshoz a tartalmi elemeket adó szerzői művek szerzőjének az engedélye szükséges az adatbázisba való felvételhez.

Az applikációk gyűjteményes műnek minősülő vagy sui generis adatbázisként történő védelme is érdekes oltalmi lehetőséget vethet fel, melyeket tudatosan kezelve, akár többlet- védelmet, hivatkozási alapot adhatnak a jogsértő versenytársakkal szemben.

4.7. Copyright notice, önkéntes műnyilvántartás és blockchaintanúsítás

A mobilapplikációk esetében is sokszor találkozni a © szimbólummal vagy copyright notice, azaz másképpen szerzői jogi figyelmeztetéssel. Fontos kihangsúlyozni, hogy ezek feltüntetése hiányában is fennáll a szerzői jogi védelem, valamint sor kerülhet a sikeres jog- érvényesítésre is. A gyakorlatban segíthetnek abban, hogy a felhasználó mély szerzői jogi ismeretek hiányában is tisztában legyen azzal, hogy a mű szerzői jog által védett, tehát fő- szabály szerint felhasználásához a szerző vagy a szerzői jogok jogosultjának engedélye szük- séges. Mind a © szimbólum, mind a kicsit összetettebb copyright notice szerepeltethető az alkalmazás-áruházakban, magában az applikációkban, például a nyitóoldalon, ezenfelül az általános felhasználási feltételekben is – melyek persze részletesebb szerzői jogi rendelkezé- seket is tartalmazhatnak.¹⁰⁵ A copyright notice egy rövidke szöveg, amely kifejezi, hogy az adott mű szerzői jogi védelem alatt áll, és a mű kapcsán a szerző fenntartja szerzői jogait. A copyright notice lényegében három részből áll, amelyek egységet alkotnak: az első maga a © szimbólum vagy a copyright szó, esetleg ennek rövidítése (copr.), ezt követi a mű első publikálásának éve és végül a szerzői jog jogosultjának neve – így például © 2021 MobilApp Kft.¹⁰⁶ A copyright notice elterjedése az USA-ból indult; érdekesség, hogy ott egészen 1989.

¹⁰⁴ L.: BDT2010. 2347.

¹⁰⁵ Az OTP Simple alkalmazás általános felhasználási feltételei a következőképpen rendelkeznek a szerzői jogokról: „A Simple Rendszer a hozzá tartozó applikációkkal, szoftverekkel, dokumentációval, forrás és tárgyi kódokkal, grafikai, szöveges és egyéb anyagokkal, beleértve a Honlapot, a Simple logót is, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény által védett szerzői alkotás, amelyeken a Szolgáltató rendelkezik kizárólagos tulajdonjoggal és szerzői vagyoni jogokkal. A Simple Rendszer bármilyen felhasználása és bármilyen felhasználásának engedélyezése a Szolgáltató engedélye nélkül tilos. A Szolgáltató tulajdonát képezi és a Szolgáltató kizárólagos jogosultsági körébe tartozik a Simple Rendszer bármilyen többszö- rözésével, lefordításával, módosításával, átalakításával, forráskódjának visszafejtésével, feltörésével és a Simple Rendszerből származtatott termékkel kapcsolatos minden jog, és újabb szoftver, rendszer verzió vagy eredmény, ideértve a Simple Rendszer bármely fejlesztését vagy továbbfejlesztését is.” L.: [https:// simple.hu/simplecore/uploads/2021/03/OTPM_Simple_AFF_20210401HU.pdf](https://simple.hu/simplecore/uploads/2021/03/OTPM_Simple_AFF_20210401HU.pdf) (2021. április 25.).

¹⁰⁶ L.: <https://www.copyright.gov/circs/circ03.pdf> (2021. április 25.).

március 1. napjáig kötelező volt ezt a művön a szerzői jog jogosultjának elhelyezni annak érdekében, hogy azon szerzői jog álljon fenn.¹⁰⁷ A © szimbólum vagy copyright notice használatával hazánkban sem tévedhetünk nagyot, már csak azért sem, mert ezzel tudatosan is feltüntetésre kerül a szerző neve, ez pedig szerzőségi vélelmet is keletkeztet – az Sztj. 94/B § (1) bekezdése alapján ugyanis elsődlegesen azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét szerzőként a művön a szokásos módon feltüntették.

A szerzői jogok előnye, hogy „a bekerülési költségük” alacsony, ám egy esetleges szerzői jogi jogvitákban szép számmal adódhatnak bizonyítási nehézségek, melyek kiküszöbölhetők például az önkéntes műnyilvántartásba vétellel, mely ugyancsak szerzőségi vélelmet keletkeztet. Az Sztj. 94/B § (2) bekezdése alapján másodlagosan azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál vezetett, közhitelesnek minősülő, önkéntes műnyilvántartásba vetette és azt igazolja.¹⁰⁸ Az applikációfejlesztők számára az önkéntes műnyilvántartásba vétel többek között szerzői jogaik hathatósabb védelmére is lehetőséget biztosíthat.¹⁰⁹ Az önkéntes műnyilvántartásba vétel során a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala igazolja, hogy a kérelmező mint szerzőként megnevezett személy a műpéldány szerinti művet vagy más teljesítményt sajátjaként ismerte el, a hivatal által az önkéntes műnyilvántartásba vétel során kiadott igazolás pedig hatósági bizonyítványnak tekinthető.¹¹⁰ Az igazolás nem keletkeztet szerzőséget, azonban egy esetleges jövőbeni jogvita esetén segítheti a bizonyítást, hiszen a szerzőség bizonyítása a szabad bizonyítás elvének megfelelően, bármilyen eszközzel történhet. Mindamellet az önkéntes műnyilvántartásba vétel igen minimális költséggel jár, elektronikus úton is benyújtható, továbbá nemcsak a szerzőség bizonyítását segítheti, hanem megkönnyítheti a fellépést, vagy visszatartó erőként szolgálhat a versenytársakkal szemben. Az SZTNH elektronikus adatbázisában közzétett adatok alapján több mint 20 applikációhoz kapcsolódó tanúsítvány kiállítására került sor, ami bár nem tekinthető kiugróan magas számadatnak, azonban mindinkább arra mutat, hogy a fejlesztők, ha még kis számban is, de élnek ezen lehetőséggel jogaik tudatos védelme érdekében.

Az önkéntes műnyilvántartás azt képes tanúsítani, hogy a szerző által sajátjaként nyilvántartásba vetetett mű a tanúsítvány kiállításának napján a tanúsítványhoz hozzáfűzött műpéldány szerinti tartalommal létezett.¹¹¹ Az önkéntes műnyilvántartáshoz hasonlóan a blockchain alapú tanúsítás is lényegében ugyanezt képes igazolni. A blokklánc-technológia fontos szerepet játszhat a szerzői jogok bizonyítása területén is, mivel az eredeti mű vagy

¹⁰⁷ I. m. (106).

¹⁰⁸ A nyilvántartásba vételért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, ennek összege 5000 Ft.

¹⁰⁹ Az önkéntes műnyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat az önkéntes műnyilvántartás részletes szabályairól szóló 26/2010. (XII. 28.) KIM rendelet tartalmazza, az 1. § alapján az Sztj. hatálya alá tartozó mű, illetve teljesítmény önkéntes műnyilvántartásba vételét a szerző, illetve a szerzői joghoz kapcsolódó jogok jogosultja kérheti.

¹¹⁰ L.: <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mivel-fordulhatok-a-hivatalhoz/szerzoi-jogi-vedelem/onkentes-munylvantartas#1> (2021. április 25.), valamint *Bogsch, Boytha et al.*: i. m. (31).

¹¹¹ Uo.

annak részletei, valamint a szerzőre vonatkozó információk feltöltése a blokkláncra időbélyeggel ellátott rekordot, ezáltal pedig bizonyítékot hozhat létre arra vonatkozóan, hogy egy adott mű egy adott időpontban már létezett.¹¹² A blockchain alapú tanúsítás igazán high-tech megoldásnak tűnhet, azonban pont ez adhatja a gyengeségét is, mivel a bíróságok előtti bizonyítékként való elfogadottsága kérdéses, a tanúsítvány tartalmának megismerése akár különös szakértelmet is igényelhet, így szakértő bevonását teheti szükségessé. Másrészt a blockchain egy decentralizált hálózat, ami mögött nem áll semmilyen állami gépezet, így harmadik felek számára csak akkor tudna hiteles és megbízható lenni, ha például egy IP-hivatal is részt venne a tanúsítási folyamatban. Az önkéntes műnyilvántartásba vétel és a blockchain alapú tanúsítás közötti megoldás lehet a WIPO PROOF, amely bármilyen fájl dátum- és időbélyegzővel ellátott digitális ujjlenyomatát biztosítja, ezzel igazolva annak létezését egy adott időpontban. A WIPO viszonylag új szolgáltatása kiegészíti a meglévő szellemi tulajdon-jogi rendszereket, és kifejezetten az egyre digitálisabb világunkra tervezett megoldás azon szegmensekben, ahol az innovációt és a kreativitást a technológia eszközei teszik lehetővé.¹¹³ Hasonló szolgáltatás a BOIP (Benelux Szellemi Tulajdoni Hivatal) által nyújtott i-DEPOT, ennek keretében a feltöltött mű időbélyegzőt kap, mely szintén azt bizonyítja, hogy az adott mű egy adott időpontban már létezett. A BOIP ezenfelül arra is lehetőséget biztosít, hogy a felhasználó online titoktartási megállapodást kapcsolhasson az i-DEPOT-ba feltöltött dokumentumhoz, ez pedig arra is bizonyítékot szolgáltat, hogy a jogosult megtett mindent annak érdekében, hogy a mű titkosságát megőrizze, azt üzleti titokként kezelje. Az i-DEPOT hatálya nincs a Benelux országokra korlátozva, azaz területi korlát nem vonatkozik rá, így a WIPO PROOF mellett hasznos határokon átvéelő digitális tanúsítási megoldás az applikációk számára.¹¹⁴ A fejlesztők előtt több lehetőség áll az applikációikhoz kapcsolódó IP-jogaik hatékony védelme érdekében. Az említett eszközök kiegészítő megoldásként segíthetik az applikációhoz kapcsolódó IP-jogok tudatos kezelését, valamint az esetleges jogérvényesítést, azonban nem képesek pótolni például a szerzőséget, a mű eredeti egyéni jellegét vagy az iparjogvédelmi jogok lajstromozását sem.

¹¹² L.: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2018/01/article_0005.html (2021. április 25.).

¹¹³ L.: https://www.wipo.int/wipo_magazine_digital/en/2020/article_0002.html (2021. április 25.).

¹¹⁴ Ennek oka leginkább abban keresendő, hogy az eIDAS-rendelet (22) preambulumbekzdése meghatározza, hogy a bizalmi szolgáltatások határokon átnyúló általános alkalmazásának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni, hogy azokat minden tagállamban bizonyítékként lehessen felhasználni a bírósági eljárásokban. A rendelet meghatározza az elektronikus időbélyegző fogalmát, mely alapján az olyan elektronikus adat, amelyek más elektronikus adatokat egy adott időponthoz kötnek, amivel igazolják, hogy utóbbi adatok léteztek az adott időpontban. Az eIDAS-rendelet rögzíti, hogy az elektronikus időbélyegző joghatása és bírósági eljárásokban bizonyítékként való elfogadhatósága nem tagadható meg kizárólag amiatt, hogy az elektronikus formátumú, illetve nem felel meg a minősített elektronikus időbélyegzőkre vonatkozó követelményeknek. A minősített elektronikus időbélyegző esetében pedig vélelmezni kell az általa feltüntetett dátum és időpont pontosságát, valamint az adott dátumhoz és időponthoz kapcsolt adatok sértetlenségét, további szabály, hogy a valamely tagállamban kibocsátott minősített elektronikus időbélyegzőt valamennyi tagállamban el kell ismerni.